

Pan y Virginia

E. Roura

PAU Y VIRGINIA

COMEDIA EN UN ACTE Y EN VERS

ORIGINAL DE

EMILI ROURA Y VILA

*Estrenada ab brillant éxit en lo TEATRO DE
NOVETATS la nit del 29 de Novembre de 1888.*

Preu: UNA pesseta.

BARCELONA

IMPRENTA IBÉRICA DE FRANCISCO FOSSAS

Rambla de Catalunya, 423 (chanfrá al carrer de Valencia.)

1889.

PAU Y VIRGINIA

PAU Y VIRGINIA

COMEDIA EN UN ACTE Y EN VERS

ORIGINAL DE

EMILI ROURA Y VILA

Estrenada ab brillant éxit en lo TEATRO DE

NOVETATS *la nit del 29 de Novembre de 1888.*

BARCELONA

IMPRENTA IBÉRICA DE FRANCISCO FOSSAS

Rambla de Catalunya, 123 (chanfrá al carrer de Valencia.)

1889.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILLINOIS
1892

CHICAGO, ILLINOIS

A ma idolatrada esposa

DONYA

CLEMENCIA COTS MONZON

*En prova del verdader y carinyós
amor que baix 'ls vinculs que 'ns unei-
xen 't profèssor, te dedico aquesta come-
dia, ó sia la primera obra qu' ha escrit
ton espós*

L' Autor.

REPARTIMENT

Personatges.	Actors.
VIRGINIA.	Srta. Adelina Sala.
COLOMA.	" Concepció Llorente.
GELVASI.	Sr. D. Jaume Capdevila.
ENRICH.	" " Arthur Parera.
SILVESTRE.	" " Fernando Bozzo.
PAU.	" " Ricart Esteve.

Esquerra y dreta la del actor.

L' acció en Barcelona; época actual.

Aquesta obra es propietat del autor.

Lo director y 'ls delegats de la galería "Propiedades de obras dramáticas," de Don Ramiro Monfort y Arxer, plassa de Santa Ana, 8 bis, pis 3.er, 1.ª porta, son los únichs encarregats del cobro dels drets de propietat, y ab ells deurán entendres y demanar lo corresponent permís los qui vulgan representarla.

L' autor se reserva los drets de reproducció, traducció é impressió.

Queda fet lo depósit que marca la llei.

ACTE ÚNICH

Sala del día, decentment amoblada. Portas al foro y laterals, en primer y segon terme.

ESCENA PRIMERA.

GERVASI *per la dreta, desesperat.*

Jo 't reflich! miréu qu' es prou!
aixó no 's pol aguantar!....
Vaja! aixó s' ha d' acabar;
se 'm posa 'l cap com un bou!
Si aixó dúra, crech que prompte.
in' haurán de dú' al cementiri!
Miréu qu' aixó es un martiri!
¡Oh! donchs ha de tenir compte.
Jo crech que de poch en poch
diu que 's vá lluny, y es vritat,
casi estich determinát
per tirá' 'l barret al foch!
Sempr' ella ha de contrariar
los meus plans, y aixó ja es massa;
es clar, com que vé de rassa
de sa mare..... bah!.... bah!.... bah!...

Hasta 'm fá sortir de tino.
Després que m' he compromés
per buscarli un bon promés
d' aquells de fló'.... No imagino
lo qu' ella ara pot pensar,
pero quedarà emprendada
qüan per primera vegada
lo vegi. No pot tardar.

Han de veni' avuy per cert
si no ho he entós malament,
no hi tinch cap inconvenient
en que 's casin. Mon deber
es obrar bè; te diners,
y á mes, es bona persona;
ella es molt bona minyona
deixant correr lo demès.
Si logro donchs que si casi,
tots mons mals quedan curats;
pago 'ls deutes atrassats
y estich tranquil. Casi, casi
passaré de mort á vida!
re' envejaré de ningú
qüan jo tinga aixó segú
fins me semblará mentida! (*Plegant las mans.*)

¡Gloriosíssim sant Antoni!
Si féu la divina gracia
de que no hi tingui desgracia
y no s' hi enredi 'l dimoni
y 's casin prompte los dòs
ja podéu contar desd' ara
que us portará lo seu pare
un ciri tan alt com vos. (*Pausa*)

Lo qu' ara m' irrita molt
es ella, que..... ¡ay bona porra!
¡miréu qu' es molta camorra
qu' hagi de fer lo que vol!
Com si fòs un ruch, la cinia
me fá rodar sempre á mil!
Aixó no pot prosseguir
d' aquest modo; nò. ¡Virginia! (*cridentla.*)

ESCENA II.

GERVASI. VIRGINIA *de la dreta*.

VIR. ¿Que mána papá?

GER. Que vinguis.

VIR: Digui.

GER. Vina, gata maula.

VIR. Ay, ay! papá.....

GER. Ni paraula
vull que diguis.

VIR. Bueno.

GER. Y tinguis

desd' avuy per ben entés
que á 'n aquí, l' amo sò' jó;
vull que 'm creguis de debó
per que á 'n aquí, tú no ets res.

VIR. Oh! ja fa temps que ho sabia.

GER. Bueno, donchs, ja s' ha acabat;
farás sols ma voluntad
y santa bona María!

VIR. Sempre ho he fèt.

GER. ¡Aixó 'm fònl
sempre estém ab lo mateix.
¡Y diuhen si perdo 'l greix!

VIR. ¡Aixó á mi 'm consúm!

GER. (*cridánt*) ¡Chiton!!

VIR. Ja callo.

GER. Jo m' amohinol.....

Tant y tant m' apurarás,
que 'm vindrá la mosca al nás
y 'm farás fé' un desatino!
Y tinch que dirte ara jo
¡á véure' si 'm voldrás creurer!
que 'l dia que 't torni á veurer
repapada en lo balcó,
s' armará aquí un sant Quintin
que poch t' ho pensas ni ho miras.
Ni haurá per llogar cadiras!...
procura ferho sovint
Ja ho tens entés: ¿que ho farás?

VIR. No senyó.

GER. ¿Estas enterada?

Si tñ veig altre vegada
de dalt á baix anirás.

(*Al públich.*)

(Vostés que 'm miran aixís
pot sè 's creuhen que ho faria?)

Aixó s' diu; tant se valdría!

no senyors, jes un quart pis!)

Ara un rato sortirè (*á Virginia*)

y anántmen te quedas tú;

luego torno. ¡Ah! si vé algú (*retrocedint*)

li dius que no hi soch. (*s' en vá.*)

VIR.

Molt bé.

ESCENA III.

VIRGINIA *ab resignació.*

¡Válgam la Verge María!

No vól que surti per res

¡miréu qu' estich ben posada!

ni al balcó per veure' á 'n ell:

com que viu aquí al devant

vè molt bè, naturalment.

Ara ja s' acabat tot,

¡ni véurel..... vaja' aixó es

pitjor qu' está á morería

¡ni poguer véure 'l promés!

aixó ja de ratlla passa:

y diguéume, tot ¿perque?

La vida matrimonial

tan hermosa que deu ser!

qui la desprecia, vaja

no deu tenir bó 'l cervell.

(*Trucan ab campaneta.*)

Trúcan. Deurá sé l' Enrich.

(*Al públich.*)

Dispensin; torno al moment.

(*Se 'n vá á obrir la porta del pis
que figura ser al foro.*)

ESCENA IV.

VIRGINIA y COLOMA *cansada*.

COL. Ja só' aquí.

VIR. Ola! Coloma.

COL. Gracias á Dèu qu' he arribát!

VIR. Y aixó Coloma ¿que tens?

COL. Senyoreta, 'l seu papá
me fa fè unas caminadas....
que no li dich ré'!

VIR. ¿'L papá?

COL. Si senyora; vinch de durli
las sabatas á adobar:
y nada menos, que vinch
de l' altre part de ciutat,
casi bè del portal nou!...

VIR. Bè, parlém de tot; ¿que tal?
¿l' has pogút véurer?

COL. Ja ho crech,
si senyora.

VIR. ¿Li has parlát?

COL. També.

VIR. ¿Que t' ha dit?

COL. Mes cosas
que lletras no te' un missal.

VIR. ¿Li has dit lo que jo sufreiro
per ell?

COL. Si senyora, y tant!
Ell tambe' diu que pateix.

VIR. ¡Pobre Enrich!

COL. Diu que vindrá;
¿Que hi es lo senyó' Gervasi? (*ab rezel*)

VIR. No, qu' es fòra; pots parlar
sens' cap rezel ni cuidado.

COL. Bueno, doncas, m' ha explicát
qu' aquest dia per la Rambla
vá trobar lo seu papá,
y diu qu' estava resolt
á dirli tot, net y clar.
Qu' ell á vostè l' estimaba

y vosté á 'n ell tant y tant
que no habenthi inconvenient
prompte 's podrian casar
si li feya la mercé
de darli la sèva mà.

VIR. ¡Válgam santa Catarina!
Ay Dèu mèu! quin disbarát
aquest xicót 'nava á fer!.....
¿Que no sab que 'l mèu papà
demanantli d' aquest modo
no hi consentiria may?
Ell vol tots los ets y uts.

COL. Ara ja s' ha repensat
y no hi tinga cap cuidado.

VIR. Sòrt d' aixó: dígam, ¿que tal?
¿li has donát aquell bitllet?

COL. Tal com vosté m' ha manát.

VIR. Y... ¿qu' ha dit respecte allò?

COL. Que tal com diu, ho farà.

VIR. Aixís ja estich mes tranquila.

COL. Dèixiho; tot s' arreglará..
Quan vosté vulga que vinga
prompte, corren y al instant,
sortim al balcó tot d' una
vosté ó jo, qu' es tot igual
y sens' que ningú si ficsi
posém aliá la senyal.
y 'llavors com que vè al pel
vivint ell aquí al devant,
la veu, y cregui senyora
que no 's farà d' esperar.

VIR. ¿Es dir que creus que m' estima?

COL. ¿Y encare ho dupta?

VIR. ¿Qui sab!....

COL. Aixó jo ja li asseguro

VIR. Córren uns homes!.....

COL. Vritat;
pero á 'n aquest jo li daría
tot lo meu cor; no es capás
de ferli una malifeta.

(trúcan)

VIR. Ay! que trúcan.

COL. ¿Qui será?

VIR. Pot ser que siga l' Enrich.
COL. Molt fàcil. (*va á obrir.*) Endevinat.

ESCENA V.

VIRGINIA, COLOMA y ENRICH *del foro.*

VIR. ¡Enrich!....

ENR. Gracia' á Dèu Virginia
que 't torno á véure' ab molt goig:
lo teu papá.....

VIR. Ha sortit ara.

ENR. Ja ho sè.

VIR. Mes.... tardar no pot.

ENR. L' he vist sortir fá poch rato
y no m' ha fet gaire goig
que per cert feya una cara
de prunas agres.....

VIR. Oh! noy,
¿que vols ferhi? lo de sempre.

ENR. ¿Que pot sé' heu tingut qüestions?

VIR. ¡Cá, home!.... ell qu' es aixís;
sempre vol tenir rahò,
vol que compleixi uns capritxos
tant rars, que com hi ha mon!...

COL. Te rahò la senyoreta.

VIR. Pero no 'm val gens ni poch,
y per aquest mateix motiu
sempre estém com gat y gos.

COL. Ay! me 'n vaig, que jo tinch feyna:
ho tinch d' arreglarho tot
y á n' aquí, jo hi faig mes nosa
que servey.

ENR. No, si ja pot
escoltar lo que parlém.

COL. ¡Cá, barret! no tinga por,
no t' emboliquis *Gutierras*
que á n' ha mí no 'm xoca prou
quan estich al mateix cas
que vostés.

ENR. Com vulgui.

COL. Oh!...

ja coneix jo aquestes coses;
si 'n sò' pràctica.

ENR. Millor;
aixís m' agrada Coloma.

COL. Si, home, si ho entench tot.

(*Se 'n vá per la porta segona de l' esquerra.*)

ESCENA VI.

ENRICH, VIRGINIA, *mes tart* COLOMA.

VIR. ¡Ay Enrich! quan penso jo
que 'ls nostres bons pensaments
florejats de bons intents
sortiran frustrats!

ENR. ¡Oh! no;
Virginia no pot pas sè'
ó 'l teu pare hi convindrà,
ó aixó s' haurá d' acabá'
perque jo 't segrestaré.

VIR. Pot sè 'l sèu consentiment
donará si li proposas.

ENR. Está clar qu' aquestes cosas.
s' han de dir, naturalment.
Jo t' asseguro y prometo
que si ara aquí 's presentava,
creu que l' Enrich no marxava
sens, darme 'l sí, ó 'l malmeto.

VIR. Tent' compte; es lo mèu papá.....

ENR. Virginia, tant m' amohino
qu' hasta 'm fa sortir de tino.

VIR. Bè, pero ¿qué s' hi farà?
comprenc qu' estás alterat.

ENR. Pósat ara tú al mèu puesto
ves que 't sembla?...

VIR. Per supuesto.

ENR. Virginia..... (*se sent la campaneta del pis.*)

VIR. Crech qu' han trucat.

¡Ay Dèu mèu quin compromís!
si fós.....

ENR. Ara vá de bó.

VIR. ¡Enrich!.....

ENR. Millor que millò.

(*Apareix Coloma de la porta segona de l' esquerra.*)

COL. Crech qu' han trucat aquí al pis.

VIR. Coloma, mira qui hi ha
sense obrir; per la reixeta.

COL. Així ho farè, senyoreta.

(*Se 'n va pe 'l foro, y al moment torna à sortir espantada.*)

¡Ay!!..... (*sortint.*)

VIR. ¿Qui es?

COL. ¡Lo seu papá!

VIR. ¡Válgam sant Boy! quin torment!
Quins apuros!.... (*tornan à trucar*)

ENR. (*ab serenitat*) Jo no 'm moch.

COL. ¿Qu' es boig? (*à Enrich*)

VIR. (*confosa*) ¡Ay válgam sant Roch!

COL. ¿Que diu ara? (*à Enrich*)

ENR. Lo que sent.

COL. Vaja, no fem ximpleries.

ENR. Estich decidit.

COL. Aixís

me posa ab un compromís.

¡Vaya unas papererías!.....

¡Apa! ¿que fem? (*trucan mes fort*).

ENR. Jo, present.

VIR. ¡Enrich, per Dèu!

ENR. Sòch així'.

VIR. Mira que ab un home aquí
me tacas l' honor.

COL. (*indicant la porta primera esquerra*)

Ja ho sènt.

(*Al sentir això, l' Enrich, cedeix y se 'n va per la porta primera de l' esquerra guiat per Coloma que tanca ab clau y la guarda à la butxaca. Virginia se 'n va per la porta de la dreta. Tornan à trucar y Coloma va à obrir.*)

ESCENA VII.

COLOMA. GERVASI *del foro, molt enfadát.*

GER. ¡Gracias à Dèu qu' has vingút!

COL. Quin modo de trucá' ha fet!

sembla que no tingui espera.

GER. ¡Tres vegadas!

COL. ¡Oh! ja ho sè.

GER. Y doncas ¿per que no obrías
deseguida?

COL. Jo ho sabès.

GER. ¡Mira Coloma!.... Coloma!

COL. ¿Que vol di' ab aixó? (*encarantsi*)

GER. No rés.

COL. Veig que vè molt esmolát.

GER. No he trovát cap esmolèt
per esmolarme. (*ab enfado.*)

COL. Bé, vaja;

sembla que no filém bè.

GER. Noya, som á Barcelona
y aquí no 's fila, ¿m' enténs?
¿Ahont es aquella?

COL. Y que 'm conta?

GER. ¿Ahont es la noya? (*cridant*)

COL. No ho sè;

búsquiho.

GER. ¡Vaya quin cuidado
que pasas per ella; ¡bè!
¿Aixó es l' ordre que 't tinch dada?

COL. ¿A 'n á mí?

GER. ¿M' ho negas?

COL. ¿Que!

¿S' ha cregút alguna volta
que vosté aqui casa 'm té
per anar sempre al darrera
seguintla com un gosset
á sa filla? S' equivoca
altre feyna tinch que fèr
perque aquets no son los tractes
que vam tenir jo y vosté
y si m' haguès dit 'llavors
que jo tenia de sèr
la gosseta de sa filla
com vè á suposar vosté,
li hauria jo contestát
d' altre manera ¿ho tè entés?
Y encara ab tota l' enderga

segons vosté m' hi afegeix
cuidarm' de la sèva filla
si vá malament ó bè,
que fá dintre de la casa!.....
Crech qu' hasta 'l fè' aquets papers
no son dignes d' un bon pare
qu' estima á 'n 'ls fills ¿ho sènt?

GER. (¡Casi bè m' ha deixat blau! *(llarga pausa)*
s' ha vist desvergonyiment?....
ab poch mes, me treu de casa)

COL. (Ara sembla que vá bè)

GER. Mira Coloma!..... Coloma!....

COL. Senyó' Gervasi.... bè; ¿y qué?

GER. Si créus que jo haig de pagarte
á casa per no fer rés,
y estigas tot lo sant día
xarrotejant pé' 'ls carrers
y m' hagi d' está aquí casa
sens rebrer cap servey tèu,
ja pots agafá' 'l portante
qu' aquí á casa, no 't vull mes.

COL. Jo no me 'n vaig.....

GER. ¡Que dius ara?

COL. Deixim parlá'.

GER. Aixó ho veurém.

COL. No me 'n vaig hasta que 'm pagui
los quatre mesos que 'm déu.

GER. Donchs vina á cobrar demá.

COL. ¡Cá! no senyó' no mi entench.

GER. Donchs ara no vull pagarte.

COL. ¿Que pot ser no te diners? *(de burla)*

GER. Búscaho.

COL. Donchs no 'm moch d' aquí.

GER. ¿Que no 't mourás?

COL. No 'm mouré;
y próbi vosté de tréurem;
fásiho ja qu' es tant valent.

GER. ¿Que no?

COL. Que no. *(ab serenitat)*

GER. Ja veurás

com tot t' ho tiro al carrer.

(Se dirigeix al quarto ahont hi ha l' Enrich)

- COL. Es tancat senyor Gervasi.
 GER. D' aixó tens sórt.
 COL. Oh! ja ho sè;
 pero calli, no s' apuri.
 (*Obra 'l quarto y diu apart á Enrich.*)
 (No 's mógni) ¿Véu? ja es obert.
 GER. Sols aixó es lo que esperava.
 (*Se dirigeix decidit al quarto pero Coloma li adverteix.*)
 COL. Pro vagi ab cuidado ¿eh?
 que hi tinch cinquanta mil duros!
 GER. (¡Alto Gervasi!) (*detenintse*)
 COL. (*ab sorna*) ¿Que té?
 GER. (Pot ser si que hi té algun quarto
 y diria.... ¡Ca barret!.... (*fent l' acció*)
 No t' emboliquis *Gutierras*,
 per que 't farien malbien!)
 COL. ¿Que no tira avánt?
 GER. (*cridant*) Bè, vaja,
 d' una vegada acabém!

ESCENA VIII.

GERVASI, COLOMA, VIRGINIA *de la dreta*.

- VIR. Ay!... ay! papá ¿qu' es aixó?
 ¿que son tants crits, que ha passat?
 GER. Aquesta que m' ha insultat.
 COL. Vosté!...
 GER. Tú!...
 COL. ¡Que no, senyò!
 VIR. Bè, ¿que significa? y ara.....
 quin escandol!...
 GER. (*amenassantla*) ¡Jo t' ho juro!...
 COL. Donchs jo també li asseguro!...
 GER. M' ha provocat á la cara. (*bèn marcát*)
 VIR. Bueno, vaja ja ni ha prou,
 féu las paus y s' ha acabat.
 GER. Si ella ho vol, per mi aceptát.
 COL. Aceptát donchs
 GER. (*á Virginia*) (¿Ja no 's móu?)
 VIR. (No, pero vosté 'm promèt

no tornarhi?) (*apart á Gervasi*)

GER. (No; 'm desvio.....) (*á Virginia*)

(Per ara ja m' estalví
los quatre mesos que dech.)

Bueno donchs, ja 'ns enteném.

COL. Ara no quedém «reñidos.»

GER. Es clar que quedém «amigós.»

COL. «Amigos» (fins que hi tormén.)

(*S' assegura de la porta del primer terme de l' esquerra y se 'n vá per la segona del mateix*)

ESCENA IX.

GERVASI. VIRGINIA *al últim de l' escena*, COLOMA

GER. Gracias á Dèu que ja es fóra
tè la pell de Barrabás!....

VIR. Pro home, no s' amohini;
¿per que si enfada?

GER. ¡Cabál!

Dèixat dí' ruch, ase, béstia,
calsassas, boig, animal
y tú sense dir paraula
estigat aquí plantát!....

Bè, vaja, deixemho córrer
y girém full. ¿Que ja sabs
lo que t' ha de dí' 'l tèu pare?

VIR. ¿Referent á qué?

GER. ¿No hi cáus?

VIR. No senyor.

GER. Doncas escóltam;
séu un rato al meu costál.

VIR. (¡Ay Dèu meu, lo pobre Enrich
com déu está' impacientát!)

GER. Virginia, para cuidado (*s' assentant*)
que 't vaig á parlar formal.

VIR. Digui donchs, ja estich apunt
per escoltarlo.

GER. Temps fá
que *penso* molt y regiro
lo meu cervell, y *pensant*

sembla qu' hauré tret profit
de 'ls *pensaments* qu' he formát;
per que *penso* com molts *pensan*,
com *pensan* molts pares ¿sabs?
que tots *pensém* la mateixa
y de tant y tant *pensar*
ab lo porvenir de 'ls fills....

VIR. Bè, home, no pensi tant;
si tant y tant vol pensarhi
crech que se 'l hi olvidará.

GER. ¡Oh! tú no *pensas*.....

VIR. ¡Tornemhi!...,..

¿Que diantre tè ab tant pensar?

GER. Be, vaja, si no m' escoltas.....

VIR. Aixís no acabarém may
si sempre diu la mateixa.

GER. Virginia....

VIR. Parli formál.

GER. Ha arribát l' hora de dirte
puig que ja tens dinou anys
que crech si no m' equivoco
qu' aquesta es la millò' edat
per contraurer matrimoni.
Sent així, habia pensat
buscarte jo un bon marít;
un home que 'l tèu company
ha d' ésser tota la vida
y ab ell, déus compartí' 'l pà.
També haig de dirte Virginia
que tú de dot, no 'n tens cap;
nosaltres treyém al sol,
mes de lo que á l' ombra hi há;
pero tinch una esperansa,
y es, la de que Dèu mediant,
cobraré tot lo que 'm deuhen,
pagaré tot lo atrassát
y encare ab tot, crech dotarte
ab alguna cantitat.
Per lo tant, vés si t' agrada:
t' he buscát un home honrát
qu' ab la nostra situació
ell nos hi podrá ajudar.

- Aixó si filla; es.... pagés
pero no 'n fases cabál;
tot s' arregla á 'n aquest mon
quan está bèn espatllát
La qüestió qu' ara busquém
es que tinga... ¿m' entens?... rals. (*fa l' acció*)
- VIR. (¡Ay Dèu mèu quin compromís!
com estarà ell escoltant!)
- GER. Bè, ¿qué hi dius noya, qué pènsas?
- VIR. ¿Que vol que hi diga papá?
- GER. Si t' agrada ó no t' agrada
lo pensament, lo mèu plan.
- VIR. (Jo no sè que voldrà fèr
l' Enrich.) Dèiximhi pensar.
- GER. Está bè; mes t' adverteixo
que 't decideixis aviát,
per que no pot tarda' 'l noy
à veni', que ja ha arribat
ab lo sèu pare, y l' espero:
vol parlarte (*pausa*) ¡Ah! 's diu Pau
- VIR. Bon nóm (Res mes li faltava!
dèu se' un benèyt del cabàs)
- GER. Bueno, donchs ja ho tens entés?
- VIR. Si home (*se sent trucar*)
(*Apareix Coloma de la segona porta de l' esquerra*)
- COL. Crech qu' han trucat
- VIR. Si Coloma vès á obrir.
- COL. (¿Qui deura ser?) (*vá al foro*)
- GER. ¿Qui será?
- (*Apareix altre volta y desde la porta diu á Gervasi*)
- COL. Lo demanan á vosté.
- GER. ¿A mi? (*ab estranyesa*)
- COL. Dos homes. (*Se 'n va esquerra*)
- GER. (*ab alegria*) ¡Ah!
- VIR. (*ab tristor*) ¡Ah!

ESCENA X.

GERVASI, VIRGINIA, SILVESTRE y PAU *mudats*.

- SIL. Dèu los quart.
- GER. ¡Silvestre! Ola!...
¿com aném?

- SIL. Molt bè.
- GEB. ¿Y tu noy? (à Pau)
- PAU. Jo si.... (mirant en l'aire)
- VIR. (¡Dèu mèu qu' es tanocal)
- SIL. Vol dir que segueix molt bè (per Pau)
- VIR. (Si qu' ara l' hem fèta bóna!)
(Pau estarà molt distret mirant y
ensumantho tot com si fòs un gòs.)
- GEB. Justament hèu arribat
quan jo parlava ab la noya
de 'ls assumptos qu' entre 'ls dos
havem d' arreglar.
- SIL. Bè home,
Donchs hém arribat apunt?
- GEB. Hèu arribat á bon' hora
- SIL. ¿Aquesta es la pubilleta? (per Virg.)
- GEB. Endevinat (¿Que fas dóna? (á Virg.)
sembla que t' has tornat muda) (petita pausa)
(¿Que fém? sembla que no gósas
á parlar.)
- SIL. Jo me 'n alegro.
(Sembla que no es gens lletxota.)
- VIR. (Ay! papá!...) (apart a Gervasi)
- GEB. (¿Que?)
- SIL. (a Pau) (¿Que fas Pau?
digali alguna cosota;
sembla que no tens paraula.)
- PAU. (¡Ay, ay! ¿que voléu?)
- SIL. (¡Tanoca!)
Dispensi; es un xiquet curt.... (a Gervasi)
- GEB. ¿Curt?... d' ahónt? (mirant sel de cap á peus)
- SIL. Vull dir de boca.
Com qu' es l' única vegada
qu' ha vingut á Barcelona
tot ho trova molt estrany.
- GEB. Bè home, ja se suposa.
- VIR. (Lo qu' es cert que sembla un quinto.)
- SIL. (M' apar' qu' es bona minyona.)
- VIR. (¡Pobre Enrich!)
- GEB. Seyém un rato.
- SIL. Seyém donchs. (Gervasi va donant cadiras.)
- GEB. Séu noy; te noya.

(Assentat al seu costat.) (à Virginia)

VIR. (¡Mare de Déu qu' es panotxa!)
(*Tots sehuen. Pau al costat de Virginia;
molt distret va ensumantla y acos-
tantsi poch á poch.*)

(No sé per que ensuma tant.)

SIL. Y la noya, ¿quin nom porta?

GER. Virginia.

SIL. (Vaya un' nom tè
mes estrany; jo 'n tinch á l' horta
d' esverginias. Com hi ha mon
hi ha uns gustos á Barcelona!)

GER. Y que tal com va 'l negoci?

SIL. Per ara sembla que dòna.

(*Segueixen parlant. Pau s' acosta mes
á Virginia y li toca la ma.*)

VIR. (Veyám si riurem un rato;
si hi torna li clavo mórmá.)

PAU. (Lo qu' es per ara á mi 'm sembla
no ho sé.... pro.... qu' es bonicoya.)

(*Allarga altra volta la ma y ella li
dona un cop y un pessich.*)

VIR. (¡Alsa! tè! per atrevit!) (s' aixeca)

PAU. (Uy!... uy!... uy!... vaya unas bromas! (id.)
No m' ho va dir pas lo pare
que fèssen aixó las donas!)

VIR. (Haig de buscar prompte un medit
per que aixó donga una volta.)

(*Pau va ensumant tota l' escena. Virgi-
nia se 'n va a la cuyna que figura
ser la segona porta de l' esquerra
sense ser vista.*)

ESCENA XI.

GERVASI, SILVESTRE, PAU, aviat COLOMA y VIRGINIA

GER. Mireu que 'l que diéu es molt.

SIL. ¡Caratsus! aixó es molt?

GER. Doncas
diguéu que vos sòu molt rich.

SIL. ¿D' aixó 'n diu rich? fugi home!
Tot lo que li dich es mèu;

- ara hi ha 'l dot de la dona.
- GEB. ¡Dèu ni dò! tira peixet!....
(No ho puch dir jo ni per broma
que casi no tinch un céntim.)
- SIL. No es tant com vosté suposa
- GEB. Vaja home, ¿encara ploreu
ab tant diner que vos sobra?
- SIL. Apoch, apoch, aixó no;
no me 'n sobra' gens ni gota.
(*Segueixen parlant baix. Apareixen Co-
loma y Virginia parlant baix també. Pau
ha entrat distretament a la cuyna.*)
- VIB. (Veyam si 's podrà arreglar.
Ja ho tens entés.)
- COL. (Dèixeho correr;
ab l' ajuda de vosté
guarniré jo la tramoya.)
- VIB. (Ara vinaten ab mi
qu' arreglarém una cosa.)
- COL. (Y aquell talós ¿que fá allà?) (per Pau.)
- VIB. Deixal corre' aquell baboya.
¿Y l' Enrich?
- COL. (Dèixil per mi;
l' obriré d' aquí una estona.)
(*Se 'n van per la porta segona de la dreta*)
- GEB. Debéu porguer fé' uns negocis
ventatjosos ¡ho! per fórsa;
no pot ser d' altre, tractant
ab tantas d' aquellas grogas!
Y.... escoltéu una pregunta
de bestia ¿'n teniu?
- SIL. Si home! (s' aixecan)
¡Caratsus! no hi atinava;
y apropósit per la noya
Ting un' èuga, qu' alló es flor,
li dich qu' alló es cosa bona.
- GEB. Bè home ; aixó ja m' agrada
- SIL. La reservo per la jóve
- GEB. Encare mes; parlem d' ella
(parlem ara de la noya.)
- SIL. Jo, n' estich enamorat.
- GEB. ¿Y 'l seu fill no?

- SIL. Tambè home.
Ja ho crech, ¡vejès quina quã
y quin pel mes fi!.... y las potas....
Oh! y lo que m' agrada mes
es lo garbo qu' ella porta.
- GER. ¿De qui diantre estéu parlant?
- SIL. De l' èuga.
- GER. Jo dich la noya.
- SIL. Ah! ¿sa filla?... pero ¿ahont son? (*estranyats*)
- GER. Te rahó; ¿ha vist quina cosa? (*s' alsan*)
- SIL. Ah! ja ho entèch, es que 'ls dòs....
- GER. ¡Cal! no vull aquestas bromas.
- SIL. ¡Mira 'n Pau y l' esvirginia
si que s' han entés ben prompte!
¡Paul!.... (*crident*)
- GER. ¡Virginia!.... *id.*
- PAU. (*de dints*). ¡Etzém!... ¡etzém!... (*estornudant.*)
- GER. ¿Estornudant?
- SIL. ¡Batüa l' olla!

ESCENA XII.

GERVASI, SILVESTRE, PAU, *aviat* COLOMA.

- SIL. ¿Que tens Pau, que t' ha passát?
- PAU. No ho sé.... ¡etzém!.... (*fregantse 'ls ulls.*)
- SIL. ¿Per que estornudas?
- Veig que tot lo color mudas
¿que pot ser t' has costipat?
- PAU. No ho sè....
- SIL. Donchs digas ¿d' hònt vens?
- PAU. Allá dintre me 'n he anát
y una cosa hi ensumát
que m' ha fèt.... (*Vol fer un estornut.*)
- SIL. ¿Qu' es lo que tès? (*Apareix Coloma.*)
- PAU. No ho sé.
- SIL. Donchs que t' empatollas?
- Digaho tot aviát cla' y net
- PAU. Una cosa que m' ha fèt
al nas unas pessigollas!....
- GER. No se 'l que pot ser; formal.
- COL. Ja!... Ja!... (*rient.*)

- GER. ¿Que rius?
- COL. Jo no hi era,
pro qu' ha ensumat la pebrera,
mi jugo.... *(se 'n va rient.)*
- SIL. ¡Trós d' animal!
¿que 'n treus de tant ensumar?
Vaya un vici has agafat.
- PAU. No ho sé.
- SIL. ¡May sabs res!
- GER. ¡Carat!
(Apareix altre volta Coloma sobresaltada.)
- COL. ¡Senyó' Gervasi!
- GER. ¿Qué hi ha?
- COL. ¡Jo no sé lo qu' ha passat...
- GER. Pro bè, ¿qué tens, qué perilla?
- COL. ¡Ay Senyor! la sèva filla
que no sé 'l que li ha agafat.
- GER. ¿La Virginia?
- COL. Sí senyor.
- GER. ¿Que li ha passat?
- COL. ¡Oh! no ho sé!...
Vagi correns, diu que tè
al costat un gran dolor
que ab res se li pot calmá'.
- GER. ¡Ay Dèu mèu! hi vaig corren
y tú, vesten al moment
a busca 'l senyor Malá.
- COL. Ca! no senyor, no pot se'
per que no hi es.
- GER. ¡Mal vinatje!
- COL. Ahi' anava de viatje.
Diguim, donchs ¿hont aniré?
- GER. Vès á busca' á qualsevol.
- COL. Vaig á veure' aquí 'l devant
si hi es.
- GER. Corrent; entre tant
entremhi. *(á Pau y Silvestre)*
- SIL. Aixó si que 'm dól.
(se 'n van dreta.)

ESCENA XIII.

COLOMA. ENRICH *que surt del quarto al senyalarho*

COL. Ja ha comensát la funció
veurém si surt bè la trama
ara obro á 'n ell y s' escama
tornant prompte á fè 'l doctó'.
(*Obra la porta ahont hi ha l' Enrich*)

ENR. ¿Es vritat lo qu' he sentit?

COL. No home. ¿que no ho enten?
Se 'n vá y torna aquí al moment
á fer de metje

ENR. Bèn dit.

COL. ¡Oh! cuiti, no s' entretingui
miri que si surt algú
nos compromet, de segú.

ENR. Ja ho entenoh.

COL. Si, vagi y vingui.

ENR. Y ¿si 'm preguntan que tè
qüan vindrà aquí á fer de metje?

COL. Digui que pateix del fetje
¡Cuiti que surten!

ENR. Molt bè

(*Se 'n va Enrich corren per 'l foro*)

ESCENA XIV.

COLOMA, *aciat* GERVASI *un xich atrafagat.*

COL. Per contentá' á tots plegats
habém d' arreglarho així
los de casa, son per mí,
y aquells, contents y enganyats.

GER. ¿Ja has anat alla 'hont he dit? (*sortint*)

COL. Si senyór.

GER. ¿Ja li has trovat?

COL. Poch temps feya qu' ha arribat
y vindrà aquí tot seguit.

GER. Jo no sè aquesta xicota
com rediantre ho ha agafát:

no sè com déu habe' estat.

Y aixó qu' estava bonota....

COL. Veig que 's queixa molt del fetje
pot sè 'n pateix.

GER. ¡Calla dóna!

Sí que l' hauriam fèt bóna!

(se sent trucar ab la campaneta)

Trucan. Vés, que deu se' 'l metje.

ESENCIA XV.

GERVASI. COLOMA y ENRICH *ab bastó y lentes*

COL. Si senyó' es ell.

ENR. Deu los quart. (*entrant*)

GER. Déu lo quart.

ENR. Y donchs ¿que tenen?

¿que hi ha alguna novetat?

GER. (¡Aquest sí que no 'l coneix:

¡qu' es jove!)

COL. (Ho sab ben xafar.)

GER. Si home; la meva filla
que no se 'l que li ha agafat.

ENR. Bueno, veurém: ¿de que 's queixa?

GER. Diu que 'l costat li fa mal.

ENR. Bè, bè, ¿ahónt es?

GER. A 'n al seu quarto.

ENR. Entrém donchs, veurém que fá.

GER. Anem donchs; senyó'....

ENR. Matias,
servidor.

GER. Pasi endevant.

(*Se 'n van per la segona porta de la dreta.*)

ESCENA XVI

COLOMA, *aviat* SILVESTRE y PAU.

COL. ¡Mira l' senyó' de l' amor
que bè que ho sab endagar!
poch m' ho pensaba, de veras
que ho sabès representar.

Ara venen aquets dós; (*mirant a la dreta.*)

farém la segona part;
veurán, veurán de quin modo
los sabrè jo escabetxar!

SIL. ¿Qué 't sembla Pau de la noya? (*sortint*)

PAU. Jo, sí.... (*distret.*)

SIL. No sigas babau!....
contesta á lo que 't preguntan

PAU. Pro ¿qué no us he contestát?

SIL. Ola! ¿voste es la minyona? (*á Coloma.*)

COL. Servidora; bè ¿que tal?
¿com segueix la senyoreta?

SIL. No sé 'l metje que hi dirá.

COL. ¡Ay Dèu mèu! ¡me fa una por!

SIL. Vol dir noya?

COL. ¿Si me 'n fà?
si 'm diguesen que ja es morta
no 'm fèria res d' estrany
perque com que.... pare y filla
son tísichs al últim grau!...

SIL. ¿Tísichs diu!

COL. ¿Que no ho sabia?

SIL. No.

COL. Aixó qu' ara ha agafát
la senyoreta, li passa
tot sovint.

SIL. ¡Ay recarát!

COL. Ja li he vist jo vint vegadas
repetirli aquest atach
des' que sò' aquí. Entre 'ls nervis
'l fetje, 'l mal de caixal,
'l cap, y altres cosas....

SIL. ¿Bufa!

COL. Ja n' estich fins aquí dalt. (*al cap*)

¡Oh! y després dos ó tres días
está com un gat mullat.

SIL. ¡Mira donhs com m' enganyaban!

Son pare no ho ha dit pas

¿No es vritat Pau?

PAU. Oh! no ho sé
pro si es que tè aquets mals
desd' ara jo us aseguro
que no 'm caso.

- SIL. Mira Pau,
lo millor que podem fer
es desdirns' de 't que 'm tractàt
y tornánten cap á casa.
- COL. (Ja 'm sembla qu' us he agafát.)
- SIL. ¡Mireu aquest trapissonda
com s' ho portava callát!
Si no fòs aquesta noya
que 'ns ha obert l' ull, ¡recarat!
¡no vos dich pas ré' del mort
qu' hauríam arplegát!
Ni menos vull esperar-lo
a que surti; anemsen Pau;
y si acás per mí pregunta, (a Coloma.)
vosté li pot contestar
qu' ab semblan poca vergonya
greu me sab 'veri tractát.
- COL. Tal com m' ho diu, li diré;
póden anar descansats.
- SIL. Adéu, noya, y moltras gracias
de lo que 'ns ha dit.
- COL. No cal.
- SIL. Y si ab res jo li soch útil
no ha de fer, mes que manar.
- COL. Gracias.
- SIL. Passihobè, disposi
(d' una y bona 'ns hem salvát.) (se 'n van.)

ESCENA XVII.

COLOMA, aviat GERVASI y ENRICH de la dreta.

- Ab quant poch temps de parlarhi
¡que bè 'ls he sabut pescar!
Ara, com que ja som lliurers
de aquets dòs, tirem avant;
no he fét mes, que 'l que debía.
fins aquí, no he fet cap mal.
- GER. ¿Y vol dir qu' es lo que diu? (sortint)
- ENR. Es tan cert com vosté y jo
estem aquí.
- GER. ¿De debó?

- ENR. Créguim ¿que pot ser se 'n riu?
GER. Si es aixó ja no 'n surt pas.
COL. Y bè ¿que te senyo' metje?
ENR. Se li fa un panalló'al fetje.
COL. Caram! si qu' es raro 'l cas.
GER. Ay, ay! ara me 'n adono
y ¿aquells dós ahont han anát?
COL. Un recado m' han deixát
per vosté.
GER. ¿Si?
COL. Y no li abono...
GER. Pero....
COL. M' han dit que vosté
los ha enganyát ab los tractes
y que aquets no son los pactes
que vosté y ells varen fè'.
GER. ¿Que son ximples!
COL. Y ademès
volian la senyoreta
bona, sana, guapa y neta...
GER. Bè, no vull sabe' res més
son crachs y ja s' ha acabát.
Sí ara me la demanava
qüalsevol, creu que li dava
per 'ber fèt tal disbarat.

ESCENA ÚLTIMA.

GERVASI, COLOMA, ENRICH, VIRGINIA *de la dreta.*

- VIR. Perdoni, donchs, la tramoya
papá!.....
GER. Filla, ¿qu' es aixó?
¿qué significa?
ENR. ¡Perdó! (*treyetse 'ls lentes*)
demano jo per la noya,
y al mateix temps li proposo
si vosté ho vol acceptá'
que 'm concedesqui sa má
per casarm' hi.
GER. No m' hi oposo
y 'l consentiment vos dono.

VIR. Gracias papá, perque aixis
 ab l' Enrich serè felís
 qüan ab l' altre no.

GER. Us perdono.

(*Al públich*)

M' he posát ara á la línia
perque veig clá' y evident
que 'l mes mal fèt casament
era 'l de PAU Y VIRGINIA.

PROU

